

การอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน
ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย
อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี*

CONSERVATION OF ETHNIC IDENTITY FOCUSING ON HISTORICAL
SETTLEMENT OF LAO WIANG GROUP IN PLAPPHLA CHAI
SUB-DISTRICT U THONG DISTRICT SUPHANBURI PROVINCE

ศานติกร พินยงค์

Santikorn Pinyong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

E-mail: san_tikorn@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาติพันธุ์ของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย และ 2) เพื่อสร้างวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากตัวแทนชาวลาวเวียงในพื้นที่ จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน และการประชุมกลุ่มย่อย จากตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่รัฐ 10 คน เด็กและเยาวชน 30 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบปรากฏการณ์วิทยา นำเสนอข้อมูลในลักษณะของการบรรยายและพรรณนาความ ผลการศึกษาพบว่า 1) ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย มีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาถึง 2 ครั้ง คือ ในช่วงสมัยกรุงธนบุรี มีสาเหตุจากพระวอเสนาบดีของเจ้าสิริบุญสาร เกิดวิวาทกับเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ จึงหนีเข้ามาขอขวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เจ้าสิริบุญสารได้ส่งกองทัพมาปราบและจับพระวอฆ่าเสีย พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงรับทราบ จึงโปรดให้พระยามหากษัตริย์ศึก และพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพไปปราบ และสมัยรัตนโกสินทร์ เนื่องมาจากเจ้าอนุวงศ์ทรงตั้งตนเป็นกบฏต่อกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อเจ้าอนุวงศ์แพ่สงคราม ชาวล้านช้างเวียงจันทน์ได้ถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก 2) สำหรับวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย ใช้หลักการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมระดมทุน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ

* Received 7 July 2020; Revised 13 October 2020; Accepted 14 October 2020

ร่วมติดตามประเมินผล และหลักการพึ่งตนเองโดยคนในชุมชน ลดการพึ่งพาหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกให้มากที่สุด

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, ประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน, การอนุรักษ์, กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง

Abstract

This research has aims 1) to study the ethnic identity focusing on settlement history of Lao Wiang Group in Plapphla Chai Sub-district, and 2) to construct some methods to preserve settled historical identity of Lao Wiang Group in Plapphla Chai Sub-district. The present study is a qualitative research, conducted by using in-depth interviews from 5 Lao Wiang representatives and 10 community leaders. Furthermore, focused-group interviews were held in order to discuss with 20 representatives in the community, 10 government officials, 30 children and youths. The data was analyzed by using phenomenology study and presented in the form of narration and description. Based on the study, the findings reveal that 1) Lao Vieng people in Plapphla Chai Sub-district, migrated twice. The first time in the Thonburi Period, the reason for their migration is Pra Wor Senabordi of Phrachao Siribunyanan disputed with the King of Vientiane. Pra Wor had to pledge for allegiance to the Great King of Thonburi, while Phrachao Siribunyanan sent an army to defeat and execute Pra Wor. The Great King of Thonburi acknowledged the incident, so he sent Phraya Maha Kasatsuek and Maha Sura Singhanat to defeat Siribunyanan's army. The second migration is in the Rattanakosin period. Chao Anuwong caused a rebellion against the Kingdom of Rattanakosin. When Chao Anuwong had lost the war, many Lan Chang Vieng Chan people were forced to Thailand. 2) The identity conservation focusing on the history of Lao Vieng's settlement in Plapphla Chai Sub-district is that to apply the participation of community people, from brainstorming, planning, fundraising, cooperating, co-responsibility, co-assessment, and self-dependence which can reduce the dependence to external institutions or organizations.

Keywords: Identity, Settlement History, Conservation, Lao Wiang Ethnic Group

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ได้รับความสนใจมากขึ้น ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ระดับชุมชนท้องถิ่นไปจนระดับชาติ โดยการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ระดับชาติ

ได้มีการศึกษาและสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ด้านการเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แต่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในระดับชุมชน ยังไม่ค่อยมีการศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลไว้มากนัก เมื่อเทียบกับจำนวนชุมชนที่มีจำนวนมาก โดยชุมชนแต่ละแห่งก็จะมี ความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในเรื่องของ ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย หรือข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น โดยเฉพาะกลุ่มต่างชาติพันธุ์กันก็จะมี ความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ประเทศไทยก็เป็นอีก ประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก สามารถจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ตามลักษณะพื้นที่การตั้งถิ่นฐานได้ 4 ลักษณะประกอบไปด้วยกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนที่สูงหรือชาวเขา กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนพื้นที่ราบ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในป่า และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในทะเลหรือชาวเล กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศมีจำนวนมากถึง 56 กลุ่ม มีจำนวนประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน 6,100,000 คน คิดเป็นร้อยละ 9.68 ของประชากรทั้งประเทศ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ลาวถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย สามารถพบได้ในทุกภาคของประเทศ ในส่วนของภาคกลางจะมีชาวลาวเวียงอาศัยอยู่จำนวนมากบริเวณลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ ลุ่มแม่น้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี โดยกระจายอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม เพชรบุรีและราชบุรี

ชาวลาวเวียงเป็นกลุ่มชนที่มีการย้ายถิ่นฐานจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว มาอยู่อาศัยในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น อันเป็นเวลามากกว่า 200 ปี (บังอร ปิยะพันธุ์, 2541) การย้ายถิ่นฐานของชาวลาวเวียงมี 2 กลุ่ม (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546) กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาเอง ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในฐานะเชลยศึก โดยถูกส่งเข้ามาอยู่หัวเมืองชั้นในต่าง ๆ หรือในบริเวณภาคกลางของประเทศ จังหวัดสุพรรณบุรีก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีชาวลาวเวียงอาศัยอยู่ไม่น้อย เนื่องจากสุพรรณบุรี ในอดีตได้ชื่อว่าเป็นเมืองอยู่หัวน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ของ มีแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้ เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน อำเภอรอทอง จังหวัดสุพรรณบุรีมีประชากรชาวลาวอาศัยอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะตำบลพลับพลาไชยก็เป็นหนึ่งในตำบลที่มีชาวลาวเวียงอาศัยอยู่ ตำบลพลับพลาไชย มีประชากร 12,310 คน รวม 3,237 ครัวเรือน ส่วนใหญ่แล้วประชากรในตำบลพลับพลาไชยประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชากรส่วนมากเป็นไทยเชื้อสายลาวเวียงเป็นจำนวนมาก (ข้อมูลและศักยภาพของชุมชน, 2556) จะสังเกตเห็นได้ว่าในปัจจุบันประชากรในตำบลพลับพลาไชย อำเภอรอทอง จังหวัดสุพรรณบุรียังคงมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของ

ตนเอง ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ของชาวลาวเวียง ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

เมื่อวิถีโลกเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น การติดต่อสื่อสารระหว่างกันมีมากขึ้นและกว้างขวางกว้างไกลมากขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่รับวัฒนธรรม รับข้อมูลข่าวสารรวมถึงค่านิยมวัตถุนิยม จากสังคมภายนอกได้ง่ายขึ้น ไม่สนใจที่จะสืบทอดและอนุรักษ์อัตลักษณ์ของตนเอง ผวนกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพ ไปสู่อุตสาหกรรมแบบทุนนิยม ระบบแรงงานเปลี่ยนจากการแลกเปลี่ยนแรงงานเป็นการจ้างด้วยเงิน เทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยเข้ามาแทนที่การเกษตรแบบดั้งเดิม เกิดความเป็นปัจเจกชนในชุมชน ยกย่องเงินตรา บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ความสัมพันธ์แบบระบบเครือญาติเริ่มจางหายไป ลักษณะครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น (กิตติภักดิ์ นันท์ธนะวานิช, 2545) ดังนั้น ชาวชุมชนพลับพลาไชย รวมถึงข้าราชการตลอดจนเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยเริ่มตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและร่วมแรงร่วมใจกันโดยมีแกนนำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวชุมชนช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาทางอนุรักษ์อัตลักษณ์ความเป็นลาวเวียงให้คงอยู่สืบไปจากรุ่นสู่รุ่น

ชาวชุมชนพลับพลาไชยตระหนักถึงอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยซึ่งเท่าที่ผ่านมาได้มีความพยายามศึกษาในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งสถานูสรณ์ของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย แต่ทว่าชาวชุมชนยังขาดการศึกษาข้อมูลที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวลาวเวียงอย่างลุ่มลึก และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญว่าอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษา ประเพณี ความเชื่อทางศาสนาวิทยาของชาวลาวเวียงในพื้นที่เข้าไว้ด้วยกันและใช้เป็นข้อมูลขึ้นพื้นฐานได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการสะท้อนถึงรูปแบบการส่งเสริม อัตลักษณ์ความเป็นลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยท่ามกลางความเป็นพหุวัฒนธรรมโดยไม่ให้ถูกกลืนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย และสร้างวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย ให้เกิดการยอมรับของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อสร้างวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focused - Group Interview) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อสร้างวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย โดยนำเสนอในลักษณะของการบรรยายและพรรณนาความ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายและวิธีคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) ได้แก่

1.1.1 ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน โดยคัดเลือกจากผู้อาวุโสที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง และเป็นที่ยอมรับของชุมชน จำนวน 5 คน

1.1.2 แกนนำในชุมชนตำบลพลับพลาไชย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการโรงเรียน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ซึ่งจะต้องอยู่ในพื้นที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปีและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประชุมกลุ่มย่อย (Focused - Group Interview) ได้แก่

1.2.1 ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง โดยคัดเลือกจากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงของชุมชน และเป็นคนที่มิมีลำเนาอยู่ในพื้นที่แต่กำเนิดจำนวน 20 คน

1.2.2 เจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ครูเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน ที่ทำงานในพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2.3 กลุ่มเด็กและเยาวชนเชื้อสายลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย จำนวน 30 คน โดยคัดเลือกจากเด็กและเยาวชนที่ปัจจุบันได้อาศัยอยู่ในพื้นที่

เกณฑ์การคัดเลือก

มีความเข้าใจในภาษาไทย หากเป็นเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่

เกณฑ์การคัดออก

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดออกหากปรากฏว่ากลุ่มเป้าหมายย้ายถิ่นฐาน หรือในภายหลังผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมายไม่ให้ความยินยอม หรือเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายประสงค์ที่จะไม่เข้าร่วมในการวิจัยต่อไป หรืออยู่ในสถานะที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

1. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
2. เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์การบันทึกภาพ
3. สมุดสำหรับจดบันทึก
4. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

การตรวจสอบเครื่องมือเชิงคุณภาพ

1. ผู้ศึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้ศึกษาดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงด้านภาษา เนื้อหา เพื่อให้ครอบคลุมด้านเนื้อหาตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกกลุ่มชาวลาวเวียง ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 ราย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อคำถามระหว่างผู้สัมภาษณ์และกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยสืบค้นและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการไปสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถามที่สร้างขึ้น ร่วมกับการสังเกต ตามขั้นตอนดังนี้

1. แจ้งความจำนงและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบ และยินยอมเข้าร่วมวิจัย
2. สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มเป้าหมาย ขออนุญาตบันทึกเสียงทุกครั้งก่อนการบันทึก
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่เตรียมไว้ มีการบันทึกเสียงร่วมด้วยระหว่างสัมภาษณ์ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแต่ละครั้งมีการสรุปประเด็นสำคัญให้กลุ่มเป้าหมายตรวจสอบความถูกต้อง ร่วมกับการสังเกต
4. รวบรวมข้อมูลทำการถอดเสียงการสัมภาษณ์อย่างละเอียด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปให้กลุ่มเป้าหมายตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
5. ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 30 - 60 นาที
6. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการบันทึกเสียงและการจดบันทึก รวมทั้งการสังเกต และการถ่ายภาพมาทำการวิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลตลอดเวลา

ของการทำการวิจัย หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการถอดเทปและบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาบันทึก
2. จำแนกข้อมูล เป็นการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อความที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล มาจำแนก โดยนำข้อความที่มีความคล้ายคลึงกันมาจัดเป็นหมวดหมู่เดียวกัน
3. จัดหมวดหมู่ของแนวเรื่อง โดยการนำความหมายต่าง ๆ ที่ได้ให้ไว้มาอ่านซ้ำแล้วจัดกลุ่มตามประเภทลักษณะที่มี ความหมายในแนวทางเดียวกันมารวมเข้าด้วยกัน จัดเป็นแนวเรื่อง (Themes) และแนวย่อย (Subthemes) ที่อยู่ภายใต้ความหมายเดียวกับแนวเรื่อง การอนุรักษ์อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน และนำมาจัดรวมเป็นของผู้ให้ข้อมูล เริ่มต้นและเป็นคำซึ่งมีความเชื่อถือได้และสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นจริง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบปรากฏการณ์วิทยา และนำเสนอในลักษณะของการบรรยายและพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 จากผลการศึกษาอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า

พื้นที่ของตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉพาะบ้านขาม หมู่ที่ 8 ที่มีชาวลาวเวียงอาศัยอยู่มากที่สุดนั้น สันนิษฐานว่าเดิมเคยเป็นหมู่บ้านชาวชนบทสมัยกรุงศรีอยุธยามาก่อน จากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษชาวลาวเวียงที่อพยพมาสร้างบ้านเรือนอยู่บริเวณแห่งนี้ว่า “เดิมนั้นมีบ้านเรือนเลื้อยสวนไร่นาร้าง และวัดร้างอยู่ก่อนแล้ว และมีวัดอุโบสถที่ตกทอดมา อันเป็นศิลปะวิถีพื้นบ้านในสมัยอยุธยาทำขึ้น ซึ่งไม่ใช่ฝีมือช่างหลวงที่เหลืออยู่ไม่กี่ชิ้น” (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

ชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี นั้นมีการโยกย้ายถิ่นฐานจากล้านช้างอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนในพื้นที่แห่งนี้ถึงสองครั้งด้วยกันได้แก่ ครั้งแรกในสมัยกรุงธนบุรี และครั้งที่สองในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

“เหตุการณ์อพยพของชาวลาวเวียง มายังตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในครั้งแรกสืบเนื่องมาจากพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช รัชสมัยของพระองค์นับเป็นยุคทองของราชอาณาจักรล้านช้าง ภายหลังเมื่อพระองค์สวรรคตแล้ว เชื้อพระวงศ์ลาวต่างก็แก่งแย่งราชสมบัติกัน จนอาณาจักรล้านช้างแตกแยกเป็น 3 ส่วนคือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ ล้วนไม่ยอมขึ้นแก่กัน ประชาชนมีความทุกข์ร้อนข้าวยากหมากแพง ทำมาหากินลำบาก ระบบการปกครองมีปัญหา เจ้าฟ้าเจ้ามหาชีวิตและเจ้าขุนมูลนายเชื้อพระวงศ์แตกสามัคคีไปสวามิภักดิ์ต่อพม่า ถูกพม่ารังแก

ข้ามแห่ง ปล้นสะดม จึงพากันย้ายครอบครัวข้ามฝั่งโขงมาอยู่ฝั่งสยามประเทศจำนวนมาก” (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ผู้ก่อตั้งกรุงธนบุรี ทรงต้องการขยายพระราชอำนาจ ปรารถนาถึงความแตกแยกของเชื้อพระวงศ์ล้านช้างทั้งสาม ซึ่งต่างเข้าสวามิภักดิ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหวังอาศัยกำลังรบกันเอง พระเจ้าตากสินมหาราช จึงทรงยกทัพขึ้นไล่ตีนครล้านช้าง หลวงพระบาง ล้านช้างเวียงจันทน์ และล้านช้างจำปาศักดิ์ ตลอดทั้งอาณาจักรพวน อันมีสาเหตุมาจากพระวอเสนาบดีของเจ้าสิริบุญสาร เกิดวิวาทกับเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ พระวอจึงหนีเข้ามาอยู่ที่ตำบลมดแดง (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดอุดรธานี) แล้วขอสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ส่วนเจ้าสิริบุญสารได้ส่งกองทัพมาปราบและจับพระวอฆ่าเสีย ใน พ.ศ. 2321 พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงรับทราบเช่นนั้นแล้วก็ทรงพิโรธ จึงมีพระดำรัสว่า “พระวอเป็นข้าขอบขัณฑสีมาเมืองเรา และพระยาล้านช้างมิได้ยำเกรง ทำบังอาจมาตีบ้านเมืองและฆ่าพระวอเสีย ฉะนั้น ควรเราจะยกกองทัพไปตีเมืองล้านช้างให้ยับเยินตอบแทนแก้แค้นให้จงได้” จึงโปรดให้พระยามหากษัตริย์ศึก และพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพไปปราบ ในขณะที่ไทยยกทัพไป เจ้าร่มขาวผู้ครองเมืองหลวงพระบางได้มาขอสวามิภักดิ์ต่อไทย และได้ส่งกองทัพมาช่วยตีเมืองเวียงจันทน์ด้วย เจ้าสิริบุญสารสู้ไม่ได้จึงหลบหนีไป (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

ในช่วงนี้เอง ที่ชาวล้านช้างหลวงพระบางมีการไปมาหาสู่กับชาวไทย และได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยามประเทศกันจำนวนหนึ่ง เนื่องจากเมื่อกรุงล้านช้างแตกแล้ว ความเข้มแข็งในการปกครองอ่อนแอ ชาวล้านช้างถูกรังแกปล้นสะดมจากพม่าและปัญหาพวกฮ่อที่หลบหนีลงมาจากจีน ได้รับความเดือดร้อนทำมาหากินลำบาก อดอยากแร้นแค้น จึงโยกย้ายถิ่นฐานมาอาศัยใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช (บางแห่งว่า สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงประกาศล้านช้างกับสยามประเทศเป็นปฐพีหนึ่งประเทศเดียวกัน ให้ประชาชนทั้งสองแผ่นดินไปมาหาสู่กันดุจพี่น้องกัน) (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช ได้ทรงอนุญาตให้ชาวล้านช้างหลวงพระบางและชาวยวน ตั้งถิ่นฐานอาศัยทำมาหากินตั้งแต่ทุ่งสัมฤทธิ์เมืองโคราช หัวเมืองสระบุรี เรื่อยมาถึงชัยนาท อุทัยธานี สุพรรณบุรี และให้ชาวล้านช้างเวียงจันทน์ไปอยู่หัวเมืองราชบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร ชาวล้านช้างจึงอาศัยร่มพระบรมโพธิสมภารในพระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเรื่อยมา (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

ส่วนเหตุการณ์อพยพของชาวลาวเวียง มาয়งตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในครั้งที่สองสืบเนื่องมาจากเจ้าอนุวงศ์ทรงตั้งตนเป็นกบฏต่อกรุงรัตนโกสินทร์

หลักฐานที่เป็นทางการที่สุดของฝ่ายไทยคือประชุมจดหมายเหตุเรื่องปราบกบฏเวียงจันทน์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเรียบเรียงไว้สรุปได้ดังนี้

1. ไทยปกครองลาวและภาคอีสานทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2322 ปลายแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ไทยปกครองลาวเป็น 3 ส่วน คือ แคว้นหลวงพระบาง แคว้น

เวียงจันทน์ และแคว้นจำปาศักดิ์ แต่ละแคว้นไม่ขึ้นแก่กันขึ้นกับกรุงเทพฯ ช่วงปลายรัชกาลที่ 2 เกิดกบฏสาเกียดโง้งในปี พ.ศ. 2362 เป็นกบฏของชาวข่าในพื้นที่ภาคใต้ของลาว กองทัพของเวียงจันทน์โดยการนำของเจ้าราชบุตรโย (ราชบุตรองค์ที่ 3 ของเจ้าอนุวงศ์)ปราบกบฏฆ่าลงได้ เจ้าอนุวงศ์ทรงเสนอให้รัชกาลที่ 2 ทรงตั้งเจ้าราชบุตร (โย) ให้เป็นเจ้าครองแคว้นจำปาศักดิ์ ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ของไทยส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยเพราะเกรงว่าจะทำให้เจ้าอนุวงศ์ทรงมีอำนาจมากเกินไป แต่รัชกาลที่ 2 ทรงเชื่อกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ว่า ถ้าลาวเข้มแข็งจะช่วยป้องกันมิให้ญวนขยายอำนาจเข้ามา การที่รัชกาลที่ 2 ทรงตั้งเจ้าราชบุตรโยเป็นเจ้าครองแคว้นจำปาศักดิ์ ส่งผลให้เจ้าอนุวงศ์มีอำนาจเพิ่มขึ้นมาก "เพราะสามารถจะบังคับบัญชาว่ากล่าวบ้านเมืองทางชายพระราชทานอาณาเขตได้ ตั้งแต่ด้านเหนือลงมาตลอดด้านตะวันออกจนต่อแดนกรุงกัมพูชา เจ้าอนุวงศ์ก็มีใจกำเริบขึ้น"

2. เจ้าอนุวงศ์ทูลขอแบ่งพวกครัวชาวเวียงจันทน์ ที่กวาดต้อนมาสมัยกรุงธนบุรีกลับเวียงจันทน์ รัชกาลที่ 3 ทรงปฏิเสธ เพราะหากทรงยอมก็จะมีคนกลุ่มอื่นที่ไทยกวาดต้อนมา "พากันกำเริบ" เอาอย่างบ้าง เมื่อไม่พระราชทานตามประสงค์ เจ้าอนุวงศ์รู้สึกอับอายกลับขึ้นไปเวียงจันทน์ก็ ตั้งต้นคิดกบฏ

3. เจ้าอนุวงศ์ทรงเห็นว่าการที่ญวนขยายอำนาจเข้ามา ในเขมรตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 ไทยก็ยอมเพราะไทยเกรงจะเกิดศึกกระหนาบทั้งพม่าและญวน เจ้าอนุวงศ์ทรงเอาใจออกห่างจากไทยไปฝักใฝ่ญวน หากเวียงจันทน์แยกตัวจากไทยก็คงได้ญวนเป็นที่พึ่ง ไทยก็อาจไม่กล้าทำศึกหลายด้าน

4. มีข่าวลือถึงเวียงจันทน์ในปี พ.ศ. 2369 ว่าไทยวิวาทกับอังกฤษ อังกฤษจะยกทัพเรือมาตีกรุงเทพฯ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่เวียงจันทน์จะออกหน้าก่อการกบฏ

ในปี พ.ศ. 2369 - 71 ช่วงต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 (2367 - 94) เป็นประวัติศาสตร์ตอนที่สำคัญมากทั้งในประวัติศาสตร์ไทยและในประวัติศาสตร์ลาว ในประวัติศาสตร์ไทยบันทึกว่าสงครามครั้งนี้เป็นสงครามของพวกกบฏ หัวหน้ากบฏคือเจ้าอนุวงศ์เป็นคนไม่ดี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทรงได้ทูลขอให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงแต่งตั้งเจ้าราชบุตร (โย) ของเจ้าอนุวงศ์ขึ้นเป็นเจ้านครจำปาศักดิ์ เพราะเชื่อในความจงรักภักดีในเจ้าอนุวงศ์ ซึ่งเคยช่วยไทยรบกับพม่ามาหลายครั้ง แต่เมื่อเจ้าอนุวงศ์ทรงเป็นกบฏในต้นรัชกาลที่ 3 พระองค์จึงทรงแค้นพระทัยมาก ทรงสั่งให้ทำลายเวียงจันทน์มิให้เป็นเมืองอีกต่อไป (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

เมื่อเจ้าอนุวงศ์แพ้สงคราม ชาวล้านช้างเวียงจันทน์ได้ถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก จนมีชาวลาวเข้ามาตั้งถิ่นฐานในถิ่นแถบนี้เพิ่มขึ้น เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอนุญาตให้ชาวลาวได้ตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน ยังเหลือแต่พวกเชื้อพระวงศ์และเจ้านายของเวียงจันทน์เท่านั้นที่ทรงให้ควบคุมเอาไว้เป็นเชลย และให้ไปกัก

บริเวณไผ่ที่ยังที่ต่าง ๆ เช่น บางยี่ขัน บ้านลำนนทบุรี บ้านแพ้ว สมุทรสาคร ส่วนเจ้าอนุวงศ์พร้อมเชื้อพระวงศ์เจ้านายชั้นสูงและครอบครัวนั้น ทรงให้ทำตะรางกรงเหล็กขังประจานที่ทุ่งพระเมรุ (ท้องสนามหลวงในปัจจุบัน) จนเจ้าอนุวงศ์ทรงประจวบสิ้นพระชนม์ในที่นั้น และส่วนหนึ่งให้อยู่ในควบคุมของเจ้านายฝ่ายไทยในหัวเมืองต่าง ๆ รวมทั้งสุพรรณบุรีด้วย ในภายหลังจึงมีการตั้งหมู่บ้านดอนคาและหมู่บ้านอื่น ๆ ขึ้นอีกหลายหมู่บ้าน ทั้งหลายเชื้อสายชาติพันธุ์ เช่น ส่วย กวย เขมร พวน ค้าง ย้อ ข่า ลาวทรงดำ (โซ่ง) ยวน แกว ลาวเวี เวียงจันทน์เดิม เป็นต้น (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

ตอนที่ 2 การอนุรักษ์อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า

จากการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focused - Group Interview) ในหัวข้อการอนุรักษ์อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็นทั้งหมด 3 กลุ่มประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง โดยคัดเลือกจากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมลาวเวียงของชุมชน และเป็นคนที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่แต่กำเนิดจำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนประมาณ 10 คน ที่ทำงานในพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 10 ปี กลุ่มเด็กและเยาวชนเชื้อสายลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยจำนวนประมาณ 30 คน โดยคัดเลือกจากเด็กและเยาวชนที่ปัจจุบันได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลที่ได้จากการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focused - Group Interview) ในหัวข้อการอนุรักษ์ อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนา พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันที่อยากให้มีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยโดยมีมติตรงกันดังนี้

1. สอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนโดยดึงโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อปลูกฝังให้เด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ศึกษาในหมวดวิชาสังคมศึกษา โดยให้นำประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย มาสอนสอดแทรก รวมทั้งหมวดวิชาภาษาอังกฤษโดยมีการสอนคำศัพท์ เกี่ยวกับลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยเป็นภาษาอังกฤษ และยังสามารถสอดแทรกในรายวิชาประวัติศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้อีกด้วย

2. มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยโดยกำหนดวันสำคัญขึ้นมาได้แก่วันขึ้น 15 เมษายน ของทุกปีเพราะเป็นช่วงสงกรานต์ทำให้ลูกหลานชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยที่ไปทำงานยังต่างถิ่นได้กลับมาภูมิลำเนา ก็จะมีการจัดแสดงประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน

และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย โดยการเล่าเรื่องพร้อมภาพประกอบ การแสดงของเด็กนักเรียน และการสร้างสื่อฉายเป็นภาพยนตร์เป็นต้น

“เมื่อก่อนชุมชนของเราก็มีการแสดงประวัติความเป็นมาตั้งแต่ที่มีการอพยพมาจากประเทศลาว ให้พวกชาวบ้าน และเด็ก ๆ ในหมู่บ้านมาช่วยกันแสดง มีบันทึกไว้เป็นซีดีด้วยนะ แต่ตอนนี้ไม่ได้แสดงกันแล้วเลยอยากให้พื้นฟูกลับมาทำกันใหม่” (ไพฑูริย์ แพงเงิน และเตียง แพงเงิน, 2563)

3. ดำเนินการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ลาวเวียงพลับพลาไชย เพื่อจัดแสดงถึงประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน และความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนาของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย รวมทั้งอัตลักษณ์ต่าง ๆ ของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย และเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน รวมถึงคนในชุมชนได้ศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลให้บุคคลภายนอกที่ให้ความสนใจได้เข้ามาชมและเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย

“แต่ก่อนที่นี้ก็มีพิพิธภัณฑ์นะ เป็นบ้านลาวเวียงแบบสมัยโบราณเลย ภายในบ้านมีข้าวของเครื่องใช้ของคนลาวเวียงสมัยก่อนครบเลย ก็ได้มาจากชาวบ้านช่วยกันบริจาคทำเหมือนของจริงเลย ใครอยากรู้ว่าสมัยก่อนลาวเวียงมีความเป็นอยู่ยังไงก็ไปดูมีครบหมดสร้างอยู่ข้าง อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย) แต่ปัจจุบันผุพังไปหมดแล้ว ไม่มีแล้ว เพราะทำจากไม้ทั้งหลังมุงด้วยหญ้าคา ถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้มีการจัดสร้างขึ้นมาใหม่ให้แข็งแรงกว่าเดิมหน่อย” (สำเรียง พุมมาลา, 2563)

อภิปรายผล

1. ศึกษาอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยได้อพยพถิ่นฐานมาจากประเทศลาวมีอัตลักษณ์คล้ายคลึงกับชาวลาวเวียงในพื้นที่อื่น ๆ แต่มีประวัติศาสตร์ถิ่นฐานที่แตกต่างจากที่อื่นโดยมีความเชื่อสืบต่อกันมาว่าได้มีการอพยพย้ายถิ่นฐานจำนวนถึง 2 ครั้งคือในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงธนบุรีโดยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช รัชสมัยของพระองค์นับเป็นยุคทองของราชอาณาจักรล้านช้าง ภายหลังเมื่อพระองค์สวรรคตแล้ว เชื้อพระวงศ์ลาวต่างก็แก่งแย่งราชสมบัติกัน จนอาณาจักรล้านช้างแตกแยกเป็น 3 ส่วนคือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ ล้วนไม่ยอมขึ้นแก่กัน ประชาชนมีความทุกข์ร้อนข้าวยากหามาแพง ทำมาหากินลำบาก ระบบการปกครองมีปัญหา เจ้าฟ้าเจ้ามหาชีวิตและเจ้าขุนมูลนายเชื้อพระวงศ์แตกสามัคคีไปสวมักัดต่อพม่า ถูกพม่ารุกรานแย่งชิง ปล้นสะดม จึงพากันย้ายครอบครัวข้ามฝั่งโขงมาอยู่ฝั่งสยามประเทศจำนวนมาก

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ผู้ก่อตั้งกรุงธนบุรี ทรงต้องการขยายพระราชอำนาจ ปรารถนาถึงความแตกแยกของเชื้อพระวงศ์ล้านช้างทั้งสาม ซึ่งต่างเข้าสวามิภักดิ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหวังอาศัยกำลังรบกันเอง พระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงยกทัพขึ้นไล่ตีนครล้านช้างหลวงพระบาง ล้านช้างเวียงจันทน์ และล้านช้างจำปาศักดิ์ตลอดทั้งอาณาจักรพวน อันมีสาเหตุมาจากพระวอเสนาบดีของเจ้าสิริบุญสาร เกิดวิวาทกับเจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ พระวอจึงหนีเข้ามาอยู่ที่ตำบลมดแดง (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดอุดรธานี) แล้วขอสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ส่วนเจ้าสิริบุญสารได้ส่งกองทัพมาปราบและจับพระวอฆ่าเสีย ใน พ.ศ. 2321 พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงรับทราบเช่นนั้นแล้วก็ทรงพิโรธ จึงมีพระดำรัสว่า “พระวอเป็นข้าขอบขัณฑสีมาเมืองเรา และพระยาล้านช้างมิได้ยำเกรง ทำบังอาจมาตีบ้านเมืองและฆ่าพระวอเสียฉะนี้ ควรเราจะยกกองทัพไปตีเมืองล้านช้างให้ยับเยินตอบแทนแก้แค้นให้จงได้” (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรมนตรี ชนะพันธ์ ที่พบว่าพระเจ้ากรุงธนบุรียกทัพไปปราบและยึดเมืองเวียงจันทน์ เนื่องจากได้ทราบข่าวว่าพระวอพระตาถูกลอบปลงพระชนม์จาก พระเจ้าสิริบุญสารผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ ทำการยึดอาวุธ ทรัพย์สิน และกวาดต้อนให้ครอบครัวชาวลาวเวียง อพยพมาตั้งรกรากอยู่ที่บางยี่ขันบริเวณวัดดาวดึงส์จึงโปรดให้พระยามหากษัตริย์ศึก และพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพไปปราบ ในขณะที่ไทยยกทัพไปเจ้าร่วมชาวผู้ครองเมืองหลวงพระบางได้มาขอสวามิภักดิ์ต่อไทย และได้ส่งกองทัพมาช่วยตีเมืองเวียงจันทน์ด้วย เจ้าสิริบุญสารสู้ไม่ได้จึงหลบหนีไป (จักรมนตรี ชนะพันธ์, 2560)

สมัยรัตนโกสินทร์สืบเนื่องมาจากเจ้านองศ์ทรงตั้งตนเป็นกบฏต่อกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาประวัติศาสตร์ลาวของ (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2541) ได้กล่าวเกี่ยวกับวิธีการของฝ่ายกบฏไว้ว่า แผนการของเจ้านองศ์ คือ เกณฑ์กำลังทัพส่วนใหญ่ มารวมไว้ที่เวียงจันทน์ จากนั้นจึงยกทัพเข้ามาในภาคอีสาน โดยหลอกเจ้าเมืองต่าง ๆ ว่ายกทัพมาช่วยกรุงเทพฯ รบกับอังกฤษ หากเจ้าเมืองใดทราบความจริงและต่อต้านก็จะสังหารเสีย เป้าหมายของการสงครามครั้งนี้คือ ตีกรุงเทพฯ หากตีได้แล้วเห็นว่าจะรักษาไว้ไม่ได้ก็จะกวาดต้อนเอาครอบครัวพลเมืองที่ฉกรรจ์ดี ๆ อพยพขึ้นมาใส่บ้านเมืองเรา แล้วเราก็จะเก็บเอาพัสดุเงินทองสิ่งของในท้องพระคลัง และทรัพย์เศรษฐี พาหนะขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยและราษฎร บรรทุกโคต่างช้างม้าขึ้นมามาไว้ในบ้านเมืองเรา เราก็จะสมบุญยิ่งขึ้นไปกว่าเก่า แล้วเราก็จะแต่งกองทัพไปรักษาด่านทางช่องแคบที่เป็นท่าทางไทยที่จะขึ้นมารบกวณบ้านเมืองเรา เราก็จะรักษาให้แข็งแรงทุกช่องทุกทาง พวกไทยจะคิดติดตามขึ้นมาทำศึกกับเรายากนัก เพราะทางที่จะส่งเสบียงอาหารนั้นก็เป็ทางกันดาร” (สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1, 2368) เพื่อให้แผนบรรลุผล เจ้านองศ์ได้แบ่งกำลังออกเป็น 3 กองทัพกองทัพหลวงมี เจ้านองศ์เป็นแม่ทัพใหญ่กับเจ้าราชวงศ์ราชบุตรครองเป็นแม่ทัพหน้ายกไปทางนครราชสีมา สระบุรีกองทัพจำปาศักดิ์ของเจ้าราชบุตร (โย) เจ้านครจำปาศักดิ์ รับผิดชอบในเขตอีสานใต้ แลวอุบลราชธานี ยโสธร

เป็นต้นกองทัพอุปราช (ดิสสะ) รับผิดชอบในพื้นที่อีสานกลางแถบกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด สุวรรณภูมิ และอีสานใต้บางส่วน เช่น สุรินทร์ สังขะขันธุ์ หลักฐานที่เป็นทางการที่สุดของฝ่ายไทยคือ ประชุมจดหมายเหตุเรื่องปราบกบฏ เวียงจันทน์ ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงเรียบเรียงไว้สรุปได้ดังนี้

1. ไทยปกครองลาวและภาคอีสานทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2322 ปลายแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ไทยปกครองลาวเป็น 3 ส่วน คือ แคว้นหลวงพระบาง แคว้นเวียงจันทน์ และแคว้นจำปาศักดิ์ แต่ละแคว้นไม่ขึ้นแก่กันขึ้นกับกรุงเทพฯ ช่วงปลายรัชกาลที่ 2 เกิดกบฏสาเกียดโง้งในปี พ.ศ. 2362 เป็นกบฏของชาวข่าในพื้นที่ภาคใต้ของลาว กองทัพของเวียงจันทน์โดยการนำของเจ้าราชบุตรโย (ราชบุตรองค์ที่ 3 ของเจ้าอนุวงศ์) ปราบกบฏฆ่าล้างได้ เจ้าอนุวงศ์ทรงเสนอให้รัชกาลที่ 2 ทรงตั้งเจ้าราชบุตร (โย) ให้เป็นเจ้าครองแคว้นจำปาศักดิ์ ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ของไทยส่วนหนึ่งไม่เห็นด้วยเพราะเกรงจะทำให้เจ้าอนุวงศ์ทรงมีอำนาจมากเกินไป แต่รัชกาลที่ 2 ทรงเชื่อกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ว่า ถ้าลาวเข้มแข็งจะช่วยป้องกันมิให้ญวนขยายอำนาจเข้ามา การที่รัชกาลที่ 2 ทรงตั้งเจ้าราชบุตรโยเป็นเจ้าครองแคว้นจำปาศักดิ์ ส่งผลให้เจ้าอนุวงศ์มีอำนาจเพิ่มขึ้นมาก “เพราะสามารถจะบังคับบัญชาว่ากล่าวบ้านเมืองทางชายพระราชทานอาณาเขตได้ ตั้งแต่ด้านเหนือลงมาตลอดด้านตะวันออกจนต่อแดนกรุงกัมพูชา เจ้าอนุวงศ์ก็มีใจกำเริบขึ้น”

2. เจ้าอนุวงศ์ทูลขอแบ่งพวกครัวชาวเวียงจันทน์ที่กวาดต้อนมาสมัยกรุงธนบุรีกลับเวียงจันทน์ รัชกาลที่ 3 ทรงปฏิเสธ เพราะหากทรงยอมก็จะมีคนกลุ่มอื่นที่ไทยกวาดต้อนมา “พากันกำเริบ” เอาอย่างบ้าง เมื่อไม่พระราชทานตามประสงค์ เจ้าอนุวงศ์รู้สึกอับอายกลับขึ้นไปเวียงจันทน์ก็ ตั้งตนคิดกบฏ

3. เจ้าอนุวงศ์ทรงเห็นว่าการที่ญวนขยายอำนาจเข้ามา ในเขมรตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 ไทยก็ยอมเพราะไทยเกรงจะเกิดศึกกระหนาบทั้งพม่าและญวน เจ้าอนุวงศ์ทรงเอาใจออกห่างจากไทยไปฝักใฝ่ญวน หากเวียงจันทน์แยกตัวจากไทยก็คงได้ญวนเป็นที่พึ่ง ไทยก็อาจไม่กล้าทำศึกหลายด้าน

4. มีข่าวลือถึงเวียงจันทน์ในปี พ.ศ. 2369 ว่าไทยวิวาทกับอังกฤษ อังกฤษจะยกทัพเรือมาตีกรุงเทพฯ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่เวียงจันทน์จะออกหน้าก่อการกบฏ ในปี พ.ศ. 2369 - 71 ช่วงต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 (2367 - 94) เป็นประวัติศาสตร์ตอนที่สำคัญมากทั้งในประวัติศาสตร์ไทยและในประวัติศาสตร์ลาว ในประวัติศาสตร์ไทยบันทึกว่าสงครามครั้งนี้เป็นสงครามของพวกกบฏ หัวหน้ากบฏคือเจ้าอนุวงศ์เป็นคนไม่ดี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทรงได้ทูลขอให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงแต่งตั้งเจ้าราชบุตร (โย) ของเจ้าอนุวงศ์ขึ้นเป็นเจ้านครจำปาศักดิ์ เพราะเชื่อในความจงรักภักดีในเจ้าอนุวงศ์ซึ่งเคยช่วยไทยรบกับพม่ามาหลายครั้ง แต่เมื่อเจ้าอนุวงศ์ทรงเป็น

กบฏในต้นรัชกาลที่ 3 พระองค์จึงทรงแค้นพระทัยมาก ทรงสั่งให้ทำลายเวียงจันทน์มิให้เป็นเมืองอีกต่อไป (สมเด็จพระยามหาราชราชนาภาพ, 2368)

จากภัยสงครามที่ถูกกวาดต้อนและการอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของ กษัตริย์ไทย ขาวลาวเวียง ฯ มีอัตลักษณ์ทางด้านภาษา ประเพณีวัฒนธรรม การแต่งกาย และศาสนาเหมือนกับขาวลาวเวียงทั่วไป แต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมในปัจจุบันทำให้อัตลักษณ์บางอย่างใกล้จะสูญหายไปจากชุมชน จึงทำให้ชุมชน ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและเกรงว่าอัตลักษณ์ที่แท้จริงของลาวเวียงจะสูญหายไป จึงเป็น ที่มาของความต้องการที่จะอนุรักษ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของกลุ่มขาวลาวเวียงในตำบล พลับพลาไชย ให้คงอยู่ต่อไป (พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ., 2563)

การอนุรักษ์อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ด้วยกัน 3 วิธี 2 หลักการดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 การอนุรักษ์อัตลักษณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ถิ่นฐานความเป็นมาของ ชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย โดยมีการเสนอให้ มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานความเป็นมาของชาติพันธุ์ลาวเวียง เข้าไปในการเรียนการสอนในหมวด วิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่วิชาประวัติศาสตร์

วิธีที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการแสดงประวัติศาสตร์ของขาวลาวเวียงในตำบล พลับพลาไชย โดยการเล่าเรื่องพร้อมภาพประกอบ การแสดงของเด็กนักเรียน และการฉายเป็น ภาพยนตร์ ในเดือนเมษายนของทุกปีและจัดกิจกรรมในช่วงสงกรานต์เพราะเป็นช่วงที่ลูกหลาน ขาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยที่ไปทำงานยังต่างถิ่นได้กลับมาภูมิลำเนา

วิธีที่ 3 ดำเนินการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ลาวเวียงพลับพลาไชย เพื่อเปิดโอกาสให้ เด็กและเยาวชน และคนในชุมชนได้ศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลให้บุคคลภายนอกที่ให้ความ สนใจได้เข้ามาชมและเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของของขาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย

หลักการดำเนินการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของลาวเวียงในตำบล พลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบไปด้วย 2 หลักการคือ

1. หลักการมีส่วนร่วม เนื่องจากขาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความเห็นร่วมกันว่าการที่ชุมชนจะอนุรักษ์อัตลักษณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ถิ่นฐานความเป็นมาของชาติพันธุ์ลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย ให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นแรงผลักดัน และสนับสนุนกิจกรรม การดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เมื่อเทียบเคียงกับกับผลการศึกษาของ สายสุนีย์ ปุณณันท์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ย่อย ในเขต เทศบาลเมืองลำพูน ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการได้แก่ การการมีส่วนร่วม ร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมี ส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลให้มีการพัฒนาและสามารถจัดการกับปัญหาของชุมชนได้ดี และ

งานวิจัยของ (สายสุนีย์ ปุณณันท์, 2541) ที่ศึกษาพบว่าองค์กรจะเกิดการพัฒนา และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้เป็นอย่างดีถ้าหากได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือกลุ่มคนในองค์กรที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน มีส่วนร่วมรับผิดชอบ หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ที่มีการวางแผน คิดแก้ไข ปฏิบัติ ติดตามผลและร่วมรักษามาตรฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้นร่วมกัน ก็จะพบว่าชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชยจะมีเพิ่มเติมในเรื่องของการระดมทุน ชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชยมองเห็นความสำคัญของการระดมทุนที่เป็นมากกว่าการได้รับทรัพยากรมาเพื่อทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จ แต่ชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชยมองว่าการระดมทุนจะทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และอยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้นด้วย ชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชยได้ใช้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ทั้งจากภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้นำ ผู้สูงอายุ กลุ่มวัยแรงงาน โรงเรียน วัด ปราชญ์ชาวบ้าน และจากภายนอกชุมชน ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นต้น ดังต่อไปนี้

1.1 ร่วมคิด การร่วมกันคิดเริ่มต้นตั้งแต่ชาวมุขชาวลาวเวียง มีแนวคิดร่วมกันที่อยากจะอนุรักษ์อัตลักษณ์ของลาวเวียงให้คงอยู่ ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไปอีกว่าแล้วชุมชนจะทำอย่างไร ทำเมื่อไหร่ ทำกับใครบ้าง และบทบาทของแต่ละกลุ่มมีอะไรบ้าง

1.2 ร่วมวางแผน เมื่อชาวมุขชาวลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย มีแนวคิดและแนวปฏิบัติร่วมกันแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันวางแผนการดำเนินการ เพื่อที่จะกำหนดให้ใครรับผิดชอบอะไร วางแผนเรื่องระยะเวลาในแต่ละส่วนของกิจกรรมจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่เมื่อไหร่ ถึงเมื่อไหร่ เริ่มทำอะไรก่อน ทำอะไรทีหลัง จะดำเนินการตรงไหนร่วมกับใครบ้าง และจะทำการอย่างไร

1.3 ร่วมระดมทุน เมื่อมีการกำหนดแผนการดำเนินการแล้ว ขั้นตอนการระดมทุนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอนุรักษ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย ประกอบไปด้วยการระดมทุนจากภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การระดมทุนจากภายใน ได้แก่ การเรียกรายได้จากคนในชุมชน การทอดผ้าป่า การรับบริจาคและการช่วยกันบริจาค การระดมแรงงานเพื่อให้กิจกรรมการดำเนินการเป็นไปตามแผน และที่สำคัญจะทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมากที่สุดเพราะเขาก็มีส่วนในการระดมทุน เมื่อชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแล้ว ชุมชนก็จะร่วมกันตรวจสอบ รักษา พัฒนา และวางแผน นำไปสู่ความยั่งยืน

1.4 ร่วมดำเนินการ เมื่อมีแผน และมีศักยภาพของทุนพร้อมที่จะดำเนินการแล้ว ชุมชนก็เริ่มดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มแต่ละภาคส่วน พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามการดำเนินการให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ให้มากที่สุด

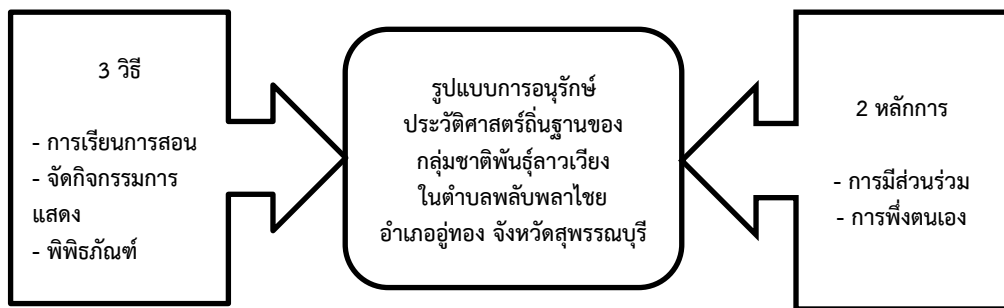
1.5 รับผิดชอบร่วมกัน เมื่อดำเนินการตามแผนที่วางไว้แล้ว เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการ ให้ทุกคนทุกภาคส่วนช่วยกันหาทางออกของปัญหามากกว่าการที่จะมาโทษว่าปัญหาเกิดจากใครเพราะทุกคนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ขั้นตอนแรกเมื่อมีปัญหาที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน หรือเมื่อการดำเนินการตามแผนบรรลุประสพผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยมก็ให้ถือว่าเป็นผลงานร่วมกันของทุกคน

1.6 ร่วมติดตามประเมินผล การติดตามและประเมินผลถือเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมเพราะจะทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และจะได้สามารถหาวิธีการแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันที่ ซึ่งการติดตามและประเมินผลควรทำอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน ในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวเวียงนี้ ได้กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือก่อนดำเนินการคือขั้นการสร้างแนวคิดร่วมกัน ประเมินแผนการดำเนินการ และวิธีการระดมทุน ขั้นตอนที่สองขั้นระหว่างดำเนินการ และขั้นที่สามขั้นหลังจากมีการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

2. หลักการพึ่งตนเอง ในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ชาวชุมชนและผู้นำชุมชนมีแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเองในระยะยาวลดการพึ่งพาหน่วยงานภายนอกให้มากที่สุด เพื่อที่จะให้กิจกรรมการอนุรักษ์เกิดความยั่งยืนอยู่คู่ชุมชนตราบนานเท่านาน เห็นต่างจากผลการศึกษาของ (พระมหายุทธนา นรเชฏฐ, 2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องหลักการพึ่งตนเองเชิงพุทธบูรณาการในสังคมไทย ที่มีผลการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการพึ่งตนเองของแต่ละชุมชนมีความเหมือนกัน 6 ประการ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง 2) การพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน 3) การสร้างกระบวนการทางสังคม 4) การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5) ลดการพึ่งพาภายนอก 6) การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ในเรื่องการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชนนั้น ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย มองว่าเครือข่ายเป็นปัจจัยภายนอกชุมชน และชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยเห็นต่างในคำว่าเครือข่ายภายในชุมชนว่ามันคือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมิได้มองเป็นเครือข่าย

องค์ความรู้ใหม่

ชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้รูปแบบการอนุรักษ์อนุรักษ์ อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของตนเอง คือ รูปแบบการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐาน 3 วิธี 2 หลักการ

รูปแบบการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ในตำบลพลับพลาไชย รูปแบบ “3 วิธี 2 หลักการ” มีรายละเอียดดังนี้

3 วิธี ประกอบไปด้วย

1. การเรียนการสอน ดำเนินการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ถิ่นฐานความเป็นมาของชาติพันธุ์ลาวเวียง เข้าไปในการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เด็กและเยาวชนให้มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของตนเอง

2. จัดกิจกรรมการแสดงผล โดยการเล่าเรื่องพร้อมภาพประกอบ หรือการแสดงบทบาทสมมุติ และจัดทำเป็นภาพยนตร์สารคดี จัดกิจกรรมดังกล่าวในเดือนเมษายนของทุกปี ในช่วงสงกรานต์ หรือวันสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน

3. พิพิธภัณฑ มีการจัดสร้างพิพิธภัณฑ ลาวเวียงพลับพลาไชย เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมจัดเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชนให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ หรือคนที่สนใจได้ศึกษา

2 หลักการ ประกอบไปด้วย

1. หลักการมีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์อัตลักษณ์ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมระดมทุน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมติดตามประเมินผล

2. หลักการพึ่งตนเอง ชาวชุมชนและผู้นำชุมชนมีแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง ลดการพึ่งพาหน่วยงานภายนอกให้มากที่สุด เพื่อให้การอนุรักษ์เกิดความยั่งยืนยาวนาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชาวลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยมีความเชื่อที่สืบต่อกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษว่าพวกเขามีการอพยพย้ายถิ่นฐานมายังประเทศไทยถึงสองครั้งด้วยกัน ครั้งแรกมีการอพยพเข้ามาในสมัยกรุงธนบุรี และครั้งที่สองอพยพมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สำหรับวิธีการอนุรักษ์อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชยนั้น วิธีการดำเนินการอนุรักษ์ด้วยกัน 3 วิธี 2 หลักการประกอบไปด้วย วิธีที่ 1 มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ถิ่นฐานความเป็นมาของชาติพันธุ์วรรณนา เข้าไปในการเรียนการสอนในหมวดวิชาที่เกี่ยวข้อง วิธีที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการแสดง โดยการเล่าเรื่องพร้อมภาพประกอบ และการฉายเป็นภาพยนตร์ วิธีที่ 3 ดำเนินการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ลาวเวียงพลับพลาไชย และหลักการดำเนินการประกอบไปด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมระดมทุน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และ 2) หลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพาภายนอกให้มากที่สุด โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง ข้อเสนอแนะ 1) หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรให้การสนับสนุน และส่งเสริมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าเดิมโดยเฉพาะโรงเรียนเพราะโรงเรียนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับลาวเวียงให้กับเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี 2) นำวิธีการอนุรักษ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน หรือสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทั้งในระดับชุมชน และระดับองค์กร เพื่อหาข้อดีและข้อจำกัดของการนำวิธีการอนุรักษ์ไปใช้ในบริบทที่มีความต่างกัน และนำผลการดำเนินการที่ได้ไปวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้มาจากโครงการวิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช) และต้องขอขอบคุณชาวบ้านและปราชญ์ชาวบ้านทุกท่าน ที่สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย 2558-2560. เรียกใช้เมื่อ 3 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.harvardasia.co.th/wp-content/uploads/2016/09/503.pdf>

- กิตติภักดิ์ นันท์ธนะวานิช. (2545). การศึกษามานุษยวิทยาวัฒนธรรมของชุมชนลาวเวียง: กรณีศึกษา หมู่บ้านหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ข้อมูลและศักยภาพของชุมชน. (2556). แผนพัฒนาตำบล. สุพรรณบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย.
- จักรมนตรี ชนะพันธ์. (2560). พระวอ พระตา ในประวัติศาสตร์ไทย-ลาว. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2562 จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_8103
- บังอร ปิยะพันธ์. (2541). ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- พระครูภาวนาโพธิวงศ์ วิ. (2563). ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ศานติกร พินยงค์, ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาบุษยธนา นรเชษฐ. (2556). หลักการพึ่งตนเองเชิงพุทธบูรณาการในสังคมไทย. เรียกใช้เมื่อ 26 กรกฎาคม 2563 จาก <http://arts.hcu.ac.th/upload/files/JournalLib/2556/3-8-16-56%5Bfull%5D.pdf>
- ไพฑูริย์ แพงเงิน และเตียเงง แพงเงิน. (2563). ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ศานติกร พินยงค์, ผู้สัมภาษณ์)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2546). แอ่งอารยธรรมอีสาน: แฉหลักฐานโบราณคดี พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. (2368). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 ปรากฏบริเวณเวียงจันทน์ เลขที่ 5/ข ห้องสมุดวชิรญาณ. กรุงเทพมหานคร.
- สายสุนีย์ ปุฒินันท์. (2541). ความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในโครงการบริหารคุณภาพ ทัวทั้งองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาองค์กร. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำเรียง พุมมาลา. (2563). ประวัติศาสตร์ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ในตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. (ศานติกร พินยงค์, ผู้สัมภาษณ์)
- สุวิทย์ อิศราสวัสดิ์. (2541). ประวัติศาสตร์ลาว. ขอนแก่น: ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.